

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת תצוה תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 420

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'מודים אנחנו לך' - בכל יום מחדש

מדי בקר אנו מודים בברכות השחר על הראיה - 'פוקח עורים', על תנועת האיברים - 'מתיר אסורים', ועל עוד מתנות טובות שזכינו בהן מידו הרחומה של הבורא יתברך. אלא שלכאורה, אלו דברים שנתנו לנו ביום הולדתנו שחובה עלינו להתפלל בכל יום שימשיכו לפעל פלאות, אך מדוע עלינו להודות עליהם בכל בקר מחדש?

שמעתי פעם משל נפלא המבאר זאת היטב: מעשה באדם שעבד בתפקיד וזטר בחברת שליחות גדולה, וכחלק מתפקידו הוטל עליו לפתח בכל יום את המשרד השכם בבקר. כיון שהאיש התגורר במרחק מה מהמשרד, הציע לו המנהל כי מדי ערב יחנה אחד מהנהגים את רכב החברה בסמוך לביתו כדי שיוכל להקדים ולהגיע באמצעותו לעבודה. באחד הימים, לאחר כמה שנים שההסדר התנהל כראוי, ארעה תקלה שמחמתה לא יכול היה הנהג לחנות מתחת לבית העובד. בבקר קם העובד כהרגלו, וכשגלה שהרכב אינו חונה מתחת לביתו החל לזעק מרה: "גנבו לי את הרכב!"

אחד משכניו הבין את הסבה האמתית לכך שהרכב אינו חונה במקום... הוא הניח ידו על כתף שכנו הנרגז והרגיע: "אף אחד לא גנב לך את הרכב. הרכב כלל לא שלך, רק שהיום בשונה מהרגיל לא החנו אותו בסמוך לביתך..."

והנמשל: חוש הראיה, היכולת לצעד על רגלים בריאות ויטר המתנות שהבורא יתברך חנן אותנו בהן אינם באמת שלנו. אולם, התרגלנו לקבלם בכל בקר מחדש, ואלמלא היו מתקנים לנו חכמים להודות עליהם בכל בקר לא היינו זוכרים זאת, אלא אם חלילה היו נלקחים מאתנו...

לפני שאנו זועקים: "אל תשליכנו לעת זקנה, ככלות כחנו אל תעזבנו", הבה נודה מעמק לב על כל יום שאנו זוכים להנות ממתנותיו יתברך. ואף לאחר שברכנו, נקשיב שוב לברכות וזלתינו ונשלימו בעניית אמן. כך נעמיק בלבנו את רגש ההודאה שאנו מחיבים בו, ובנדאי יעמד לנו הדבר לזכות להמשיך ולהנות ממתנות אלו לאורך ימים ושנים, ויקים בנו מקרא שכתוב: "עוד יגובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו."

בקריאת 'וירוממה שמו יחדו',
שבת שלום ומברך,

298 219 מכוול"ן

הודאה על נסי הלילה

"באהל מועד מוחזק לפרכת אשר על העדת יערו אתו אהרו וכוני מערב עד בקר לפני ה'" (כז כא)

חכמים אמרו (שבת כב ב) כי אף על פי שבכל יום היו נותנים בכל גרות המנונה כמות אחידה של שמן שתספיק לבערתם "מערב עד בקר", הנה המערבי היה מוסיף לדלק בארץ גם במשך כל היום, וזאת כדי להעיד לפני באי עולם שהשכינה טורה בישראל.

תמה רבי יהונתן איבשיץ: אם בכל יום התרחש במנונה גם שפחה, מפני מה אנו מתפעלים ומודים במיוחד בימי החנכה על גס פך השמן, שבו דלקה המנונה שמונה ימים אף שלא היה בפך שמן אלא כמדת יום אחד?

ותרץ: גם הנה המערבי התרחש בשעות היום, שהרי השמן שנתנו בו הספיק לשעות הלילה, ושעות היום הן שעות הראויות לנסים ככתוב (תהלים נב א): "חסד א-ל כל היום". לעמת זאת, גם החנכה שנמשך שמונה ימים ושמונה לילות התרחש אף בשעות הלילה שמדת הדין מתוחה בהן, לפיכך תקנו להודות ולהלל על כך. סוד זה אף נרמז בפסוק (תהלים מב ט): "יומם יצוה ה' חסדו" - שעות היום מיעדות ומסגלות לזכות לחסד ה', "ובלילה שירה עמו" - ואולם כאשר הוא עושה עמנו חסדים בלילה, חובתנו לומר על כך שירה והודיה.

בכך נוכל להבין אף את לשון הפיוט הנאמר בזיל פסח: "אז רב נסים הפלאות בלילה"; כלומר, הפלא המיוחד הוא בכך שהנסים המפורטים בפיוט זה התרחשו בלילה (תפארת יהונתן).

'עבודה' שהיא לשם שמים

"ואתה הקרב אליה את אהרו אחיה ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי" (כח א)

דרש רבי חיים מטשרנוביץ כי כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה: אל ירע בעיניך על כך שאהרו אחיך זכה בעבודת הקרבנות ולא אתה, אלא אדבה: "הקרב אליה את אהרו אחיך" - ראה בעיני רוחך כאלו עבודתו של אהרו נעשתה על ידיך. שהרי כיון שמטרתה ותכליתה היא לעשות נחת רוח לפני, למאי נפקא מינה אם נעשתה על ידיך או על ידי אחר?

סוד זה מדגש בפניו מדי בקר ב'קדשת יוצר', באמרנו על המלאכים: "ונותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים נחת רוח"; כיון שבין המלאכים אין קנאה, שגאה ותחרות, על כן הם "נותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים", כי כל כוננתם היא לעשות "נחת רוח" ליוצרים - יהא הדבר ממי שיהיה (באר מים חיים).

שתי תכיפות' נוהגות לעולם

"שתי כתפת חברת יהיה לו אל שני קצותיו וחבר" (כח ז)

דרש רבי יעקב יפה מחכמי איזמיר:

פסוק זה רומז למאמר חכמים (ברכות מב א): "שלוש תכיפות הן", כלומר: יש שלוש פעולות אשר יש להסמיכן זו לזו: את מצות הסמיכה על ראש הקרבן יש להסמיך לשחיטתו, את ברכת הגאולה ["גאל ישראל"] יש להסמיך לתפלת שמונה עשרה, ואת נטילת מים אחרונים יש להסמיך לברכת המזון.

אמר הכתוב: "שתי כתפת [כתף] אותיות 'תכף', ואף ידוע כי האר" הקדוש תלה כאב בכתף שהיה לאורחו, בכך שלא נטל מים אחרונים תכף לברכת המזון, לפי ש'כתף' אותיות 'תכף' (קב הישר פרק טו) חברת יהיה לו" - שתיים מהתכיפות ינהגו בישראל לעולם, ויש לקיים בהן: "אל שני קצותיו וחבר", דהיינו: לחבר את הנטילה לברכה ואת הגאולה לתפלה, ואולם תכיפת הסמיכה לשחיטה אינה נוהגת אלא בזמן שבית המקדש קיים ("עקב סלה, איזמיר תר"מ)

מאה ברכות לריח ניחוח

"והקטרת את כל האיל המזבחה עלה הוא לה' ריח ניחוח אשה לה' הוא" (כט ח)

דרש הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר מראשי ישיבת 'שער השמים':

בזהר הקדוש (רעיא מהימנא, עקב דף רעא א) מבאר כי המברך ברכה בכונה הרי הוא מגיש בכך דורון ומנחה לקדוש ברוך הוא. רמז לדברים נוכח ללמד מהכתוב שלפנינו; המלים: "ריח ניחוח אשה לה' הוא" הן בגימטריה מאה ברכות' (המברך יתברך עמ' כד).

‘אצבע אלקים היא’

בדרך כלל, אני נמנע מלבקש ממכם בקשות, אולם למען עתידו של בני אחרג מהרגלי. הרופאים בבית החולים אמנם אחו ותפרו את אצבעו, אולם הם פסימיים לחלוטין ביחס לסכומי החלמתו. לדבריהם הסכומים שהאצבע תתאחה כראוי נמוכים מאד. נראה כי פושה בה נמק, וכפי הנראה יאלצו לבסוף לקטע אותה לגמרי.

למרות, ושמא בגלל כל זאת, הגעתי לשהות במחצתכם ביום הקדוש הזה כמנהגי. אני יכול רק לבקש מעמך לבי שתקבלו על עצמכם שלא לדבר בשעת התפלה לרפואתו של בני ישי חיים בן שרה”.

שתיקה קצרה השתררה בבית הכנסת, כשלאחריה קם אחד מהמתפללים והכריז בקול גדול: “אני מקבל על עצמי שלא לדבר בשעת התפלה לרפואתו של ישי חיים בן שרה”. אחריו, בזה אחר זה קבלו על עצמם כל המתפללים שלא לדבר בשעת התפלה.

את תפלת ‘כל נדרי’ המרגשת שנאמרה לאחר מכן לא ישכחו מתפללי בית הכנסת ‘שובה ישראל’ בהונג קונג לעולם. לאחר שכל המתפללים קבלו על עצמם כאיש אחד בלב אחד שלא לדבר בשעת התפלה, חלה התעוררות עצומה בקרב הקהל, והתפלה נאמרה בהתאם.

את תוצאותיה של אותה קבלה מפלאה זכו הרב ארזר ובני ביתו לראות לאחר כשלושה חדשים.

בחדש טבת הגיעו ההורים המסורים עם בנם לבקרת אצל רופא פלסטיקאי ממחה בעל שם עולמי. הרופא הסיר את התחבשת מהאצבע ולאחר בדיקה מעמיקה גלה לצערו כי נראה שהתחזיות השחרות אכן התממשו. הנמק פשה מאד, והוא שלח את ההורים לאשפוז לשם בצוע נתיח כריתה.

יומים לאחר מכן הגיעו ההורים לצרף אשפוז. בלבם הם כבר השלימו עם העבדה כי בנם יאלץ לותר על אצבעו. עם כניסתם לבית החולים התקבלו על ידי הרופא התורן שהפנה את הילד לצלום רנטגן שנועד כדי להעריך לנתוח הגורלי. אלא שכאשר הגיעו תוצאות הצלום לידי הרופא נאלם הלה דם.

הצלום הראה באפן מבהק ואינו משתמע לשני פנים כי האצבע התאחתה באפן משלם.

“אתה בטוח שמדבר באותו הילד?!”, שאל הרופא ההמום את האב, וזה רק הפנה את אצבעו כלפי מעלה ואמר: “אצבע אלקים היא...”

מפי בעל המעשה

האחרון הוא בלה בבית החולים ‘שיבא’ בתל השומר. לשמע הפתיח המפתיע נכרו אזניהם של המתפללים בתדהמה, והרב המשיך:

“בראש השנה התפללתי בבית הכנסת הקבוע שבו אני מתפלל בעיר מגורי אלעד. הייתי שקוע בתפילתי בעוד שבני הקטן ישי בן השש שחק בחצר בית הכנסת, כאשר לפתע נשמעה מבחוץ זעקת כאב. עד מהרה הזעקתי בידי אחד מהמתפללים אל מחוץ לבית הכנסת ונחרדתי לראות את ישי הקטן שוכב על הרצפה וזועק מכאבים.

מהרתי לעברו והבחנתי מיד בידו המזדממת קשות. הילדים ששהו לצדו ספרו לי באימה כי הם שחקו יחד בחצר, ולפתע נפלה מהגדר הסמוכה פסת מתכת כבדה ונחתה הישר על אצבעותיו של ישי. את הפגיעה הקשה ביותר ספג האגודל. הוא נקטע לגמרי ונותר מחבר לפסת עור בלבד.

אמבולנס שהזעק למקום מהר לפנות את הילד הנאנק מכאבים לבית החולים ‘שיבא’ בתל השומר, ואני הצטרפתי אליו. האמבולנס שעט ברחובות הריקים, ולבי דפק באימה. התקשיתי להכיל את הסיטואציה הפתאומית. חובש מד”א שהתלווה אלינו בקש לחזק את רוחי וספר לי כי לפני כשלוש שנים נקרא לזירת תאונה קשה מאד, שבה נפגע ילד קטן בארך אנוש. כל מאמצי ההחאה שהפעלו על הילד עלו בתהו, והרופא שהתלווה לאמבולנס עמד לקבע את מותו, רחמנא ליצלן.

כיון שאני הייתי הראשון שהגעתי למקום, ספר לי החובש, ‘בקשתי מעמך לבי מהרופא לנסות רק עוד פעם אחת... בינתיים הגיע למקום בריצה סבו של הילד, ומיד כשקלט את חמרת המצב הרים ידים לשמים וזעק בקול חנוק מכאב: ‘רבוננו של עולם, רחום וחנון, הלא רק אתה יודע כי מעולם לא דברתי בשעת התפלה. מבקש אני ממך שתטל ממני זכות זו ותחיה באמצעותה את נכדי...’

‘הסבא סים את תפלתו, ו...לא תאמין מה קרה’, המשיך המתנדב וספר לי, ‘בתוך שניות ספורות החל הילד לפרפר וחרז ממות לחיים...’

משסים הרב ארזר לספר לקהל המתפללים את אשר קרה לבנו ואת אשר ספר לו המתנדב בדרך לבית החולים, השתתק. לאחר המתנה קצרה המשיך בקול חנוק ובקש מקהל מרעיתו:

“היודים יקרים, עתה היא שעת רצון מיוחדת.

את הספור שלפנינו ספר הרב מאיר ארזר שליט”א המשמש זה למעלה מעשרים שנה כרבה של הקהלה היהודית הנתיקה ‘שובה ישראל’ שבהונג קונג. הקהלה היהודית בהונג קונג התיסדה לפני למעלה ממאה וחמשים שנים בידי סוחרים יהודיים מעירק, וכיום היא מרכבת בעקר מצאצאיהם ומיהודים נוספים המתגוררים במקום לרגל עסקיהם.

בתקופת כהנתו בקהלה נדחת זו ובמסגרת תפקידו כרבה הסמינרים של ארגון ‘ערכים’ במזרח הרחוק, זכה וזוכה הרב ארזר לקרב מאות יהודים רחוקים לתורה ולמצוות.

הרופאים בבית החולים אמנם אחו ותפרו את אצבעו, אולם הם פסימיים לחלוטין ביחס לסכומי החלמתו. לדבריהם הסכומים שהאצבע תתאחה כראוי נמוכים מאד. נראה כי פושה בה נמק, וכפי הנראה יאלצו לבסוף לקטע אותה לגמרי.

בשנים האחרונות הוא מתגורר בארץ, אולם הוא עוזנו מן אשר לבני קהלתו באפן יומיומי. מלבד זאת, הוא נוסע אליהם מדי תקופה קצרה כדי לחזקם ולדאג לצרכיהם הרוחניים.

בערב יום הכפורים תשע”ט, דקות ספורות לפני תפלת ‘כל נדרי’, עמד הרב ארזר אל מול כשלוש מאות המתפללים בבית הכנסת שבראשותו, והפתיע אותם בפתח דרשתו המסרתית כשספר להם כי את ראש השנה

בְּרַכַּת 'תְּשׁוּבָה'

מַהוּת הַבְּרָכָה

בְּבְרָכָה זוֹ אָנוּ מְבַקְּשִׁים מִהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שִׂיסְיַעֲנוּ לְשׁוֹב בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁהִי הוּא רוּצָה וּמְחֻכָּה שְׁנִשְׁוֹב אֵלָיו, כְּפִתּוּב (יְחֻזְקָא לֵג יא): "חֵי אָנִי נְאֻם ה' אֱלֹקִים אִם אֲחַפֵּץ בְּמוֹת הַרְשָׁע כִּי אִם בְּשׁוֹב רְשָׁע מִדְרָכּוֹ וְחַיָּה". וְאִכּוֹן כְּתַב ה'אֲבוּדָרְהִים' (שְׁמוֹנֶה עָשָׂר) כִּי לְפִיכָּךְ אָנוּ חוֹתְמִים אוֹתָהּ בְּלִשׁוֹן: "הַרוּצָה בְּתְשׁוּבָה".

הַיִּסוּד וְשֵׁרֵשׁ הָעֲבוּדָה (שְׁעַר הַפָּרָק ד) כְּתַב שְׁבַאֲמִירַת: "וְהִחְזִירוּ בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ יְיָ לְכוֹן תַּחֲלָה לְבַקֵּשׁ עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל שִׂישׁוּבוֹ בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְרַק לְאַחַר מִכּוֹן לְכוֹן לְבַקֵּשׁהּ אִישִׁית, שְׁנֻזָּכָה אַף אָנוּ לְחִזּוֹר בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה".

וְכָךְ כְּתַב בַּעַל סֵפֶר חֲרָדִים עַל בְּרָכָה זוֹ (מֵצוֹת הַתְּשׁוּבָה ח): "וּלְפִי שְׂאִין צָדִיק בְּאַרְצָךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא לְכָךְ תִּקְוֶנוּ עַל הַתְּשׁוּבָה בְּרָכָה בְּפָנֶי עֲצֻמָּה... וְצָרִיךְ לְכוֹן בָּהּ מִכָּל הַבְּרָכוֹת הָאֲמֻצָּעִיּוֹת לְפִי שֶׁהוּא תוֹעֵלֶת הַנְּפֶשׁ וְרַפּוּאָתָה".

תְּפִלָּה עַל חוֹטָאִים שִׂישׁוּבוֹ בְּתְשׁוּבָה

רַבֵּי חַיִּים וִיטֵל מֵבִיא שְׂאָחָד מְגֻדְלֵי דוֹרוֹ נוֹעֵץ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה עַל אוֹדוֹת בְּנוֹ שֶׁהִשְׁתַּמְדוּ, רַחֲמָנָא לִיצְלֵן. הוֹרָה לוֹ הָאֶרֶץ שִׂישׁוּבוֹ בְּתוֹךְ בְּרַכַּת הַתְּשׁוּבָה תְּפִלָּה: "יְיָ רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּחֲתוֹר חֲתִירָה מִתַּחַת כְּסֵא כְבוֹדְךָ וְתִקְבַּל בְּתְשׁוּבָה אֶת פְּלוּנֵי בְנֵי, כִּי יִמְיָנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבִיִּים" (פְּרִי עֵץ חַיִּים שְׁעַר הָעֲמִידָה כ). מִהֲרַח"ו הוֹסִיף וְהִבִּיא אֶת הַפְּנֻגוֹת שֶׁהוֹרָה הָאֶרֶץ לְכוֹן בִּיְהִי רְצוֹן זֶה, אוֹלָם כְּתַב הַקָּב הַיִּשְׂרָאֵלִי (פ"ה) שְׂאֵף שֶׁתְּפִלָּה זוֹ צָרִיכָה פְּנֻגוֹת וְיַחְזִירֵם הַמוֹעִילִים לָהּ בְּיִתְרָה, כִּיֵּן שְׂאִין הַכָּל בְּקִיאִים בְּעִמְקָם יִבְקֹשׁ זֹאת בְּקִצְרָה וּבְהִגְיוֹן לֵב.

בְּנֵי אֲמוֹנֵי

אֲמַת שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא רוּצָה בְּתְשׁוּבָה, וְהַלּוּאֵי שֶׁתְּתַקַּבֵּל תְּשׁוּבָתָם (סְדוּר 'נְהוּרָא הַשְּׁלָמִים').

מְקוֹר הַבְּרָכָה

לְאַחַר בְּרַכַּת 'אַתָּה חוֹנֵן' אָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמְבַקְּשִׁים עַל הַתְּשׁוּבָה: "הַשִּׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ וְקִרְבָנוּ מִלְּכַנּוּ לְעֲבוּדָתְךָ וְהִחְזִירוּ בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ". חַכְמִים (מְגִלָּה ז ב) סִמְכוּ לוֹמַר בְּרָכָה זוֹ לְאַחַר בְּרַכַּת 'אַתָּה חוֹנֵן', עַל פִּי לְשׁוֹן הַפְּסוּקָה (שְׁעִיחָה ו'): "וּלְכַבּוּ בְּבִין וְשׁוֹב וְרָפָא לוֹ", שֶׁמִּמֶּנּוּ לְמַדִּים שֶׁמִּכָּח הַדַּעַת הָאָדָם מִפִּיר בְּחֻטְאָיו וּמִבִּין עַד כְּפָה רַע וְמִר הוּא עוֹזְבוֹ אֶת ה' אֱלֹקָיו. מִתּוֹךְ כֵּךְ הוּא שׁוֹב בְּתְשׁוּבָה, וְנִפְשׁוֹ מִתְּרַפֵּאת מֵעוֹנוּתֶיהָ (רַש"י שָׁם).

הַשְּׂלָ"ה הַקְּדוּשָׁה (יְתוֹרָה דָּרָךְ חַיִּים) בְּאֵר אֶת סְמִיכוֹת הַבְּרָכוֹת עַל פִּי מָה שֶׁכְּתַבוּ הַמְּקַבְּלִים שְׁלֵעֲתִים כְּאֲשֶׁר מִתְּקַשֶּׁה הָאָדָם בְּהַבְנַת עִמְק הַתּוֹרָה, הִרִי זֶה מִשׁוֹם שֶׁקָּלְפָה שְׁנוּצָרָה מִחֻמַּת עוֹנוֹ יִצְרָה מִחֻצָּה הַמְּפָרִיעָה לוֹ לְהִבִּין, וְכֵאֲשֶׁר יִפְטָשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְיִשׁוּב בְּתְשׁוּבָה, מִמִּילָא תְּסוּר הַקְּלָפָה וְהוּא יִבִּין אֶת הַתּוֹרָה. לְכוֹן סִמְכוּ 'אַתָּה חוֹנֵן' לְהַשִּׁיבֵנו, כִּי הַתְּשׁוּבָה מְסִיעֵת לְהַבְנַת הַתּוֹרָה.

מִבְּנֵי הַבְּרָכָה

בְּרָכָה זוֹ מְרַכֶּבֶת מְשֻׁלֵּשׁ בְּקִשׁוֹת שְׁעִנְיָנוּ אֶחָד - לְשׁוֹב וְלִהְתַּקַּרֵּב לְקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא.

תַּחֲלָה אָנוּ מְבַקְּשִׁים: "הַשִּׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ"; שְׁכֵן רַק הַתּוֹרָה יְכוּלָה לְפַקֵּחַ אֶת עֵינֵינוּ לְהִבִּין וְלַדַּעַת עַד כְּפָה הַרְבִּינוּ לְחֻטָּא וּמָה הֵן דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה. וְעוֹד, שְׂאֵם לֹא יָדַע אֶת חֻקֵי הַתּוֹרָה הֵלֵא נִמְשִׁיךְ לְחֻטָּא מִחֻסָּר דִּיעָה (כְּסֵא דוֹד' [לְחִיד'א] דְּרוּשׁ ט). בְּבַקֵּשָׁה זוֹ מְזַכֵּרִים אָנוּ אֶת הַתָּאֵר 'אֲבִינוּ', שֶׁכִּפִּי שְׂאֵב חִיב לְלַמֵּד בְּנוֹ תּוֹרָה (קְדוּשִׁין כ ט א) כֵּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ יִלְמְדֵנוּ וְיִשִּׁיבֵנו לְתוֹרָתוֹ (טוֹר או"ח קטו).

אֶת הַבְּקִשָּׁה הַשְּׂנִיָּה: "וְקִרְבָנוּ מִלְּכַנּוּ לְעֲבוּדָתְךָ" פִּרְשׁ הַאֲבוּדָרְהִים בְּשִׁנֵּי אֲפָנִים: הָאֶחָד: שְׁנֻזָּכָה לְעֲבַד אֶת ה' וְלִקְוֶם אֶת כָּל מֵצוּוֹתָיו, וְהַשְּׂנִי: שִׂישׁוּבוֹ אֵלָיו וְכָךְ נוֹכַח לְעוֹבְדוֹ בְּתְפִלָּה [הַמְּכַנֶּה 'עֲבוּדָה שְׁבַלֵב' (תַּעֲנִית ב א)] כְּרֵאוּי.

לְאַחַר שְׁתֵּי בְּקִשׁוֹת אֵלוֹ מְבַקְּשִׁים אָנוּ לְהַגִּיעַ לְשִׁלְבַּת הַשְּׁלִישִׁי: "וְהִחְזִירוּ בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ", שִׂישִׁיעַ ה' בְּיָדֵינוּ לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר חֻטְּאנוּ וְלְשׁוֹב לְמַעֲמַד וְלְמִקוֹם שֶׁהִיָּינוּ בוֹ עַד שֶׁהִתְרַחַקְנוּ מִחֻמַּת חֻטְּאֵינוּ (שְׁפִתֵי חַיִּים - רִנַּת חַיִּים תְּפִלַּת שְׁמוֹרַע עַמ' קב).

דוֹעִים דְּבָרֵי הַרְמַב"ם (תְּשׁוּבָה ב ב) שְׁוֹדוּיוֹ שֶׁל הַחוּטָא צָרִיךְ לְנַבֵּעַ מֵעִמְק לְבוֹ, מִתּוֹךְ חֻרְטָה כַּה אֲמַתִּית, עַד "שִׂיעִיד עֲלָיו יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת שְׁלֵא יָשׁוּב לְזֶה הַחֻטָּא לְעוֹלָם". כְּכֵךְ בְּאֵר הַמְּגִיד מְקוּז'נִיץ ('עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל' פְּרִשְׁת פְּרָה) אֶת בְּקִשְׁתָּנוּ: "וְהִחְזִירוּ בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ", שְׁנֻשׁוֹב בְּשִׁלְמוֹת כַּה מְחַלְטָה, עַד שִׁיָּהּ גְּלוּי לְפָנֵי ה' שְׁלֵא נָשׁוּב לְחֻטָּא זֶה לְעוֹלָם.

אַחַת שְׂאֵלָתִי

שְׂאֵלָה בְּהַלְכוֹת בְּרָכוֹת וְאֲמוֹנֵי

שְׂאֵלָה: בְּשׁוֹנֶה מִיְתֵר הַבְּרָכוֹת הַנְּחַתְמוֹת בְּלִשׁוֹן הַמְּבַטָּא עֲשִׂית פְּעֻלָּה - "גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל"; "רוּפָא חוּלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל" וְכִיּוֹצֵא בוֹ, בְּרָכָה זוֹ לְבַדָּה נְחַתְמַת בְּלִשׁוֹן הַמְּבַטָּא רְצוֹן - "הַרוּצָה בְּתְשׁוּבָה"; מְדוּעַ אִין חוֹתְמִים אַף אוֹתָהּ בְּסַגְנוֹן דּוּמָה לְיִתֵר הַבְּרָכוֹת - 'הַמְּחִיזֵר בְּתְשׁוּבָה'?

הַשְּׂאֵלָה וְהַתְּשׁוּבָה מַעֲלוֹן פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים:

הַשְּׂאֵלָה: שְׁלִיחַ צַבּוֹר שְׁטַעֲה וְסִים אֶת בְּרַכַּת 'אַתָּה קְדוּשׁ' מְבַלֵּי לוֹמַר קְדוּשָׁה, הֵאִם יְכוּל לּוֹמַר קְדוּשָׁה בְּמִקוֹם שְׁעוּמַד אוֹ שְׁעֲלִיו לְחִזּוֹר לְתַחֲלַת הַתְּפִלָּה?

הַתְּשׁוּבָה: נְחַלְקוּ הַפּוֹסְקִים בְּזֶה: לְדַעַת הַגְּרַש"ז אוֹיֶעֱרֵבךְ (שׁו"ת 'מְנַחַת שְׁלֵמוֹה' ח"א ס"ב) הַקְּדוּשָׁה הִיא עֲקָרָה שֶׁל בְּרַכַּת 'אַתָּה קְדוּשׁ', וְלְכוֹן אִם סִים 'הָא-ל קְדוּשׁ' יִחְזוֹר לְתַחֲלַת הַתְּפִלָּה, כְּדִין הַטּוֹעָה בְּבְרָכָה זוֹ. וְאוֹלָם הַשִּׁבְט הַלּוּי (שׁו"ת ח"ט ס"קלד) מֵבִיא שִׁישׁ מִי שְׁסוּבֵר שְׁבַדִּיעַבַד יְכוּל לּוֹמַר אֶת הַקְּדוּשָׁה לְאַחַר 'הָא-ל קְדוּשׁ', וְאִין צָרִיךְ לְחִזּוֹר לְרֵאשׁ. לְפִי שְׂאֵף בִּאֲפוֹן זֶה נְחַשְׁב כְּאִלוֹ כָּלֵל אֶת הַקְּדוּשָׁה בְּתוֹךְ בְּרַכַּת 'אַתָּה קְדוּשׁ'. כְּפִי שֶׁפִּסְק בְּשִׁלְחוֹן עִירוֹ הַרְבִּי (או"ח ק"ז ה) שְׂמִי שְׂסִים בְּרַכַּת הַשְּׂנִים וְעַדִּין לֹא הַתְּחִיל 'תַּקֵּעַ בְּשׁוֹפָר' וְנִזְכֵּר שְׁלֵא אִמַר 'וְתוֹן טַל וּמִטָּר' יְכוּל לְאוּמְרוֹ בְּמִקוֹם שְׁעוּמַד 'וְנִחְשָׁב כְּאִלוֹ שְׁאוּלוֹ בְּתוֹךְ בְּרַכַּת הַשְּׂנִים".

תְּשׁוּבוֹת נִתְּנוּ לְשִׁלְחַ לְפָקֵס
שְׂמִסְפֵּרוֹ 08-9746102
אוֹ לְכַתְּבַת הַמֵּייל: 9139191@gmail.com

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכּוּנָה יִגְדַל
אִי"ה סֵט 'מְנַחַת חֲנוּךְ -
מִכּוֹן יְרוּשָׁלַיִם'. הַהַגְרָלָה
תַּתְּקִים מִדֵּי שְׁבֻעַת בְּיוֹם
שְׁלִישִׁי שְׁלֵאחַר הוֹפְעַת
הַעֲלוֹן. הַתְּשׁוּבָה וְשֵׁם
הַזְּכָה יִפְרָסְמוּ אִי"ה
בַּעֲלוֹן פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי.

הַזְּכָרִים בְּהַגְרָלָה שֶׁהַתְּמַיָּמָה בֵּין שׁוֹלְחֵי הַתְּשׁוּבוֹת לְשְׂאֵלָה
שְׁהוֹפִיעָה בְּעֲלוֹן פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים, הֵם: מִשְׁפַּחַת לְנֵדָא מְצַפֵּת

וְכֵאֲשֶׁר תִּקְוֶם מִן הַסְּפֵר, תַּחֲפֵשׁ בְּאֲשֶׁר לְמַדְתָּ אִם יֵשׁ בוֹ דְּבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְּמוֹ

עניית אמן היא מצוה וזכות שאין כדגמתה, כפי שהרחבנו רבות בעלונינו. בפרק זה נביא מקורות לכך שמלבד עצם המצוה והזכות שיש בעניית אמן, הרי היא אף משלימה ומימרת את הברכה, כפי שנמצא כי המהדר לברך את ברכותיו באזני מי שיענה אחריהן אמן, מלבד מה שמזכה את זולתו בעניית אמן, מועיל הוא אף לעצמו שכן בכך נעשות ברכותיו משלמות.

דורון משולם למלך העולם

כך פותב הזהר הקדוש (עקב רעא א):

כשעולה הברכה שנעניתה באמן מהעולם התחתון לעולם העליון, אין שום פתח ופתח למעלה, ואין שום ממנה למעלה שאינו פותח את כל הפתחים בפניה ומכריזים ואומרים בכל הרקיעים: "זהו הדורון ששלח פלוני למלך! זהו הדורון שהובא בקיום ובשלמות כראוי! איזו היא הברכה שנאמרה בשלמות כראוי? זוהי הברכה שענו אחריה אמן. כי כל ברכה שענו אחריה אמן, זו היא ברכה שנאמרה כצורתה ובשלמותה, כפי שראוי להיות".

בעל 'דברי ישראל' ממוז'ז'ץ דרש ואמר כי לכך אנו אומרים בסיום ברכת המזון: "כן יברך אותנו כלנו יחד בברכה שלמה ונאמר אמן"; אימתי תהיה הברכה שלמה? רק כאשר 'נאמר אמן' אחריה ('דברי ישראל' נח).

לכבוד מערכת 'וכל מאמינים',
שלום וברכה,

כמי שנהנה בכל שבוע לקרא ולהתחזק מדברי התורה הנפלאים המובאים בעלוכם בענין התפלה ועניית האמן, רואה אני כזכות לספר לקוראיכם הנכבדים על סיעתא דשמיא מיחדת שזכיתי לה בזכות התחזקותי בעניית אמן:

מזה שנים רבות שאני עוסק בתחום שמפאת ההתקדמות הטכנולוגית העולמית הופך להיות פחות ופחות רוחי בשנים האחרונות. לאחרונה הצע לי להתחיל לעסוק בתחום חדש שהתחרות בו רבה. חששתי מאד להכנס אליו, והחלטתי במקום זאת לקבל על עצמי להתחזק בעניית אמן ולהקפיד מדי יום על עניית תשעים אמונים על ברכות. ערכתי חשבון שלשם כך יהיה עלי לשמע מדי יום ברכות השחר משלושה אנשים, להקשיב ולענות אמן אחר ברכות חזרת הש"ץ בשחרית ובמנחה ולענות אמן אחר יתר ברכות התפלה. באמצעות חשבון זה הגעתי לתשעים אמונים ויותר. לאחר כשלושה חודשים שאני מקפיד על כך, אני יכול לציין בספוק כי בחסדי ה', אף על פי שהמשכתי לעסוק בתחום שבו עסקתי מאז ומתמיד, אני רואה הצלחה רבה במעשה ידי ואף מרויח יותר מבעבר.

בשבת קודש פרשת ויצא נקראתי לעלות לתורה בבית הכנסת שבו אני מתפלל וקראו בפני את הפסוק (בראשית ל ג): "ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים". ראיתי בכך רמז וסימן טוב להצלחה שאני חווה בזכות עניית אמן. לאחר התפלה שמתי לב שראשי תבות של המלים: "ויפרץ האיש מאד מאד" הם בגימטריה 'אמן', ואלו המלים "מאד מאד" הן בגימטריה תשעים. תחושותי היתה שנקראתי לתורה כדי לקבל אשור לכך שההקפדה על עניית תשעים אמונים ביום מסגלת לשפע ברכה והצלחה.

בכל הכבוד וההערכה,
ז. ש. - נתיבות.

נתן לשליח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

ציור המיחס לדמותו של החיד"א ז"ע

החיד"א

י"א באדר תקס"ז

רבנו חיים יוסף דוד אזולאי המכנה בראשי תבות: 'החיד"א' נולד בירושלים בשנת תפ"ד לאביו רבי רפאל יצחק זרחיה. מיום עמדו על דעתו ועד אחרית ימיו היו כל עתותיו נתונות למועד תורה ועשיית חסד למען הכלל והפרט.

החיד"א נודע בדורו ובדורות שאחריו כגדול בתורה בגולה ובנסתר.

הוא יצא כמה פעמים לחוץ לארץ בשליחותם של יהודי חברון. במהלך נסיעותיו בקר בארצות רבות באירופה, ופעל בהן רבות לחזק יסודי הדת. בכל מקום שאליו הגיע בחן את אספי הספרים שחלקם עוד היו בכתב יד, ואף העתיק מדבריהם בספריו.

בשנת תקל"ג יצא למסעו האחרון שממונו לא שב. הוא קבע את מושבו בעיר ליוורנו שבאיטליה, שם הקדיש את כל זמנו לכתיבת ספריו ולהדפסתם. החיד"א חבר למעלה ממאה ועשרים ספרים, אשר כחמשים מהם נדפסו בחייו. נפטר בשבת זכור תקס"ו ונקבר בליוורנו. בשנת תשי"ך העלה ארונו לארץ ישראל, והוא נטמן בהר המנוחות בירושלים.

נתפשט המנהג

על מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא כתב החיד"א ('ברכי יוסף' א"ח תרעז ב): "וכידוע נתפשט המנהג בכרכים ועירות גדולות..."

לא לותר על ההגנה

כיון שאמירת מאה ברכות נתקנה כדי להציל את ישראל ממאזה הקללות המופיעות בתוכחות (כמ"ש הרוקח ברכות שט), נמצא שמי שאינו נותן לבו לברך מאה ברכות כראוי מדי יום ביומו, מלבד שמפסיד את עצם המצוה, מפסיד אף את ההגנה והשמירה מפני קללות התוכחה ('דבש לפי' מערכת ב אות ח).

מכסת הדברים שנקדשה

"ישלים בכל יום צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות - ראשי תבות צדי"ק. והוא אחד מתקונו: 'צדיק יסוד עולם'" ('צפון שמיר' ט קלג).

אתמחא אפי' יוק

03-913-9191

קול אמונים - קו התכן של בני אמונים
חזוקים יומיים | ספורים מרתקים | מגון תכנים

